

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

16 iunie 2015

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:

Președinte: Petru URSACHE,

Judecători: Nadejda TOMA, Ghenadie NICOLAEV, Vladimir TIMOFTI, Constantin ALERGUȘ,

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar, declarat de procurorul de nivelul Curții de Apel Bălți, Formusatii Andrei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 18 decembrie 2014, în cauza penală în privința lui

Scutelnic Ivan Vasili, născut la 28.01.1960, originar și domiciliat r-nul Briceni, sat. Tețcani.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 01.11.2013 – 30.06.2014

Instanța de apel: 29.07.2014 – 18.12.2014

Instanța de recurs: 17.03.2015 – 16.06.2015

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Briceni din 30 iunie 2014, procesul penal în privința lui Scutelnic Ivan învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 360 alin. (1) Cod penal, a fost încetat, cu atragerea inculpatului la răspundere contravențională, fiindu-i stabilită o sancțiune contravențională sub formă de amendă în mărime de 1000 lei.

2. În fapt, instanța de fond a stabilit că, Scutelnic Ivan avînd intenție de a lua documentele ce aparțin unei instituții, la 22.02.2013, aflîndu-se în biroul de serviciu al primarului sat. Tețcani r-nul Briceni, fără permisiune, a luat de pe masă mapa în care se aflau contractele de arendă a terenurilor agricole încheiate de către GȚ „Ivan Scutelnic” și mai mulți locuitori ai sat. Tețcani, r-nul Briceni,

care în conformitate cu art. 11 din Legea cu privire la arendă în agricultură nr.198 – XV din 15.05.2003 au fost înregistrate și se află la păstrare în primăria sat. Tețcani, r-nul Briceni, refuzând să le restituie.

Acțiunile inculpatului au fost calificate de către instanța de judecată în baza art. 360 alin. (1) Cod penal adică „*luarea documentelor aparținând instituției, indiferent de tipul de proprietate sau forma juridică de organizare, săvârșită din motive josnice*”.

3. Împotriva sentinței au declarat apel inculpatul Scutelnic Ivan și procurorul.

3.1. Inculpatul Scutelnic Ivan prin apelul declarat a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care inculpatul să fie achitat, deoarece acțiunile lui nu întrunesc elementele infracțiunii.

Consideră că instanța de fond, pronunțând sentința, nu a stabilit în acțiunile inculpatului „*motive josnice*”, fapt care, în opinia apelantului, denotă că în acțiunile lui nu sunt întrunite elementele infracțiunii incriminate.

3.2. Procurorul prin apelul declarat a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 360 alin.(1) Cod penal fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 300 unități convenționale.

A indicat că, în speța dată în privința inculpatului nu pot fi aplicate prevederile art. 55 Cod penal, deoarece acesta nu și-a recunoscut vinovăția.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11 decembrie 2014, apelul declarat de procuror a fost respins ca nefondat, iar apelul declarat de inculpat a fost admis, sentința instanței de fond fiind casată și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal în privința inculpatului Scutelnic Ivan învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 360 alin. (1), a fost încetat în baza art. 391 alin. (2) Cod de procedură penală, din motiv că fapta acestuia constituie contravenție prevăzută de art. 335 Cod contravențional.

În baza art. 441 alin.(1) lit. b) și art. 30 Cod contravențional, procesul contravențional în privința lui Scutelnic Ivan învinuit în baza art. 335 Cod contravențional, a fost încetat din motivul expirării termenului de prescripție de atragere la răspundere contravențională.

5. În motivarea soluției, instanța de apel a indicat că, instanța de fond nu a stabilit în acțiunile inculpatului „*motive josnice*” pentru a săvârși infracțiunea.

Instanța de apel a menționat, că nici organul de urmărire penală și nici instanța de fond, nu au indicat care sunt acele motive josnice pe care le avea inculpatul la momentul cînd a luat mapa cu contracte.

De asemenea instanța de apel a subliniat, că concluzia instanței de fond nu se racordă la probele cauzei, cercetate de către instanță, sentința fiind bazată doar pe presupuneri, dar nu pe probe veridice, care au fost prezentate și cercetate în cadrul judecării cauzei.

Ca urmare, instanța de apel, audiind inculpatul Scutelnic Ivan, martorii Morari Vera, Scutelnic Alexei și cercetînd probele scrise cum sunt: procesul-verbal de ridicare din 17.08.2013 (f. d. 19); copia sentinței nr. 1-61 din 19.07.2013 emisă de judecătoria Briceni (f. d. 121 -123), a concluzionat că soluția adoptată de instanța de fond pe caz contravine bazei probante existente, iar acțiunile inculpatului nu conțin elementele constitutive a infracțiunii prevăzute de art. 360 alin. (1) Cod penal, lipsind un element obligatoriu al laturii subiective a infracțiunii și anume calificativul „*luarea documentelor din motive josnice*”.

În susținerea concluziilor sale, instanța de apel a menționat că inculpatul a luat mapa cu contracte pentru a o prezenta într-un proces judiciar și pentru a nu admite nimicirea acestora de către Morari V., secretara Consiliului local a sat. Tețcani, r-nul Briceni, care anterior a fost condamnată în baza art. 360 alin. (1) Cod penal pentru faptul că din motive josnice a rupt un contract de arendă al terenului agricol.

Instanța de apel a mai menționat, că din analiza probelor cercetate se constată că inculpatul Scutelnic Ivan avînd intenția de a lua documentele ce aparțin unei instituții, la 22.04.2013 aflîndu-se în biroul de serviciu al primarului sat. Tețcani, r-nul Briceni, fără permisiune, samovolnic, în vederea exercitării în mod arbitrar a unui drept presupus, de protejare a contractelor de arendă, prin încălcarea ordinii stabilite de legislație, a luat de pe masă mapa în care se aflau contractele de arendă a terenurilor agricole, încheiate de către GȚ „Ivan Scutelnic” și mai mulți locuitori ai sat. Tețcani r-nul Briceni, care în conformitate cu art. 11 din Legea cu privire la arenda în agricultură nr. 198-XV din 15.05.2003 au fost înregistrate și se află la păstrare în primăria sat. Tețcani, r-nul Briceni, refuzînd să le restituie.

Astfel instanța de apel a concluzionat că acțiunile inculpatului Scutelnic I. pe deplin se încadrează în prevederile art. 335 Cod Contravențional „*samavolnicia, adică exercitarea în mod arbitrar a unui drept efectiv sau presupus prin încălcarea ordinii stabilite de legislație, fără a se cauza daună considerabilă persoanei*”.

În continuare, conducîndu-se de prevederile art. 332 alin. (2) Cod de procedură penală, art. 441 alin. (1) lit. b) și 30 alin. (2) Cod contravențional, instanța de apel a concluzionat că procesul contravențional în privința lui

Scutelnic I., urmează a fi încetat în legătură cu expirarea termenului de prescripție a răspunderii contravenționale.

6. Împotriva deciziei instanței de apel declară recurs ordinar procurorul, solicitând casarea acesteia cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului declarat, făcând trimitere la prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală, procurorul menționează, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel de către procuror, decizia nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și instanța a admis o eroare gravă de fapt care a afectat soluția; faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.

Mai indică recurentul, că probele acumulate legal în cadrul urmăririi penale și examinate în instanța de judecată dovedesc integral vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii incriminate.

Indică de asemenea, că instanța de apel nu s-a expus nici într-un fel asupra argumentelor invocate în cererea de apel de către procuror, dând preferință analizei doar a apelului inculpatului Scutelnic Ivan cu ignorarea totală a probelor acuzării.

Subliniază că, la adoptarea deciziei în privința lui Scutelnic Ivan, instanța de apel nu a dat deplină eficiență prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, care stipulează că fiecare probă urmează a fi apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Recurentul remarcă și faptul că potrivit prevederilor art. 394 alin.(4) Cod de procedură penală, la adoptarea unei sentințe de încetare a procesului penal instanța de judecată urmează să descrie și să motiveze temeiurile pentru încetarea procesului penal, fapt ce nu a fost realizat de către instanța de judecată.

În opinia sa, instanța de apel contrar prevederilor art. 414 și art. 417 Cod de procedură penală, a adoptat o decizie incorectă de încetare a procesului penal în privința lui Scutelnic Ivan, bazându-și soluția, practic, pe aceleași temeiuri ca și cele indicate de către prima instanță.

Pentru a-și motiva soluția instanța de apel a dat prioritate în exclusivitate depozițiilor inculpatului, care a negat în instanță vinovăția sa conform normei incriminate și a declarat că a luat de la primărie mapa cu contracte de arendă încheiate între GȚ „Ivan Scutelnic” și locuitorii sat. Tețcani, r-nul Briceni pentru a evita deteriorarea prin rupere a acestora de către Morari Vera, inclusiv și a contractului încheiat între el ca arendaș și Morari Alexei ca arendator.

În viziunea recurentului argumentul dat nu putea fi reținut de către instanța de apel, deoarece conflictul a fost deja depășit după invitarea tuturor la primar în birou, iar mapa cu contracte a fost prezentată în vederea indicării asupra

neregulilor din contractele date, contracte care erau deja înregistrate la primărie conform procedurii legale și un exemplar al acestor se păstra tot acolo.

Recurentul subliniază, că exemplarul contractului de arendă rupt de către Morari Vera era cel prezentat de Scutelnic Ivan în vederea efectuării copiei pentru Morari Alexei și nicidecum nu cel aflat la păstrare în primărie.

Mai menționează că, instanța de apel nu a dat apreciere nici într-un fel declarațiilor martorilor Morari Vera, Scutelnic Alexei, Darilov Vladimir, precum și contractelor ridicate de la Scutelnic Ivan, care nu au nici o tangență cu fapta pentru care a fost condamnată Morari Vera, și anume, pentru distrugerea prin rupere a contractului de arendă încheiat între Morari Alexei și GȚ „Ivan Scutelnic”, la care cu insistență face referire instanța de apel, indicînd astfel la lipsa în acțiunile lui Scutelnic Ivan a laturii subiective și anume a motivelor josnice.

În viziunea recurentului acțiunile inculpatului sunt o răzbunare pentru faptul că i s-a făcut observație de către factorii de decizie ai primăriei sat. Tețcani, r-nul Briceni privind neregulile din contractele de arendă, prezente și în contractul de arendă încheiat între Morari Alexei și GȚ „Ivan Scutelnic” (contractul de arendă nu era semnat de arendatorul Morari Alexei), precum și o încercare de a exclude pe viitor posibilitatea înstrăinării imobilelor ce le aparțin cu drept de proprietate de către alți arendași așa cum a procedat Morari Alexei. Astfel, procurorul consideră că în acțiunile lui Scutelnic Ivan sunt întrunite motivele josnice, care cu insistență a fost combătut de către instanța de apel.

La fel recurentul consideră că de către instanța de apel, fiind indicat și reținut argumentul invocat de inculpatul Scutelnic Ivan, nu s-a concretizat, unde și concret pentru ce urma să prezinte inculpatul mapa cu originalele contractelor de arendă înregistrate luată de el de la primărie.

Menționează recurentul, că argumentul dat nu putea fi reținut și urma să fie apreciat drept o modalitate de apărare a inculpatului, deoarece contractele luate de Scutelnic Ivan erau deja înregistrate (în trei exemplare) la primărie în Registrul special, fiindu-le acordate numere de ordine, iar celelalte doua seturi, după înregistrare, erau returnate arendașului, care, la rîndul său, urma să le înmîneze arendatorilor.

Procurorul consideră că, comiterea infracțiunii incriminate inculpatului se confirmă prin cumulul de probe veridice, utile și concludente, care se află într-o coroborare reciprocă, administrate și cercetate în prezenta cauză, și acestea combat constatarea făcută de către instanța de apel despre nevinovăția lui Scutelnic Ivan în comiterea infracțiunii, prevăzute de art. 360 alin.(1) Cod penal și constatarea că acesta a săvîrșit o contravenție, prevăzută de art. 335 Cod contravențional.

Recurentul consideră că, vinovăția inculpatului Scutelnic Ivan este pe deplin demonstrată prin probele acumulate în cadrul urmăririi penale și examinate, ulterior în cadrul cercetării judecătorești în instanța de fond și cea de apel și anume: declarațiile martorului Morari Vera; declarațiile martorului Scutelnic Alexei; procesul-verbal de ridicare din 17.08.2013; procesul - verbal de ridicare din 17.08.2013; corpurile delictive: mapa cu originalele a 44 contracte de arendă încheiate între GȚ „Ivan Scutelnic” și locuitorii sat. Tețcani, r-nul Briceni.

7. Inculpatul Scutelnic Ivan, a depus referință pe marginea recursului declarat de procuror, solicitând respingerea recursului ca neîntemeiat cu menținerea deciziei instanței de apel, indicînd că, luînd mapa cu contracte, a comis un act de samavolnicie, deoarece se temea că acestea vor fi distruse de către secretară și consideră că în acțiunile sale nu sunt careva motive josnice.

Mai indică că secretara a rupt originalul unui contract, care era într-un singur exemplar și care nu se afla în mapa cu contracte la primărie.

8. Judecînd recursul declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea hotărârii contestate din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Astfel, instanța de recurs ordinar verifică, dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Reieșind din criticile recursului, recurentul invocă temei de drept prevederile art. 427 alin.(1) Cod de procedură penală, care stabilește că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de către instanțele de fond și de apel în următoarele temeiuri: *6) instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărîrii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței; pct.12) faptei săvîrșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.*

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Reieșind din cerințele aceluiași articol, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal, contravențional ori civil au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs.

Instanța de recurs a constatat că, concluziile instanței de apel sînt pripite, nu corespund materialelor dosarului și sînt bazate exclusiv pe declarațiile inculpatului, fără ca probele administrate în cauză să fie apreciate în ansamblu, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și coroborării lor, prematur ajungîndu-se la concluzia că faptele inculpatului Scutelnic Ivan constituie o contravenție prevăzută de art. 335 Cod contravențional.

Colegiul menționează că, instanța de apel nu a dat apreciere probelor acuzării și anume: declarațiilor martorilor Scutelnic Alexei, Morari Vera și Danilov Vladimir, care fiind audiați atît în prima instanță cît și de instanța de apel au indicat constant, că contractele de arendă la care nemijlocit inculpatul este parte, și care se păstrau în cadrul primăriei potrivit legislației în vigoare, au fost perfectate cu admiterea unor omisiuni.

Inculpatul, cunoscînd acest fapt, fără a avea careva drept sau permisiune, a scos din incinta primăriei mapa cu originalele contractelor, iar ulterior, la solicitările primăriei de a restitui mapa, a refuzat să o restituie, invocînd în acest sens diferite temeuri.

Astfel, potrivit declarațiilor inculpatului depuse în prima instanță, acesta a confirmat că, aflîndu-se în cadrul primăriei sat. Tețcani r-nul Briceni nemijlocit în biroul primarului, secretara consiliului local Morari Sv. a comunicat, că contractele nu sunt semnate de arendator. Ulterior, în declarațiile sale, inculpatul menționează că a luat mapa cu contractele pentru a fi semnate de arendatori, deoarece nu toate erau semnate.

Fiind audiat în cadrul ședinței în instanța de apel, inculpatul Scutelnic I. a relatat, că a avut nevoie de mapa cu contracte pentru a o prezenta instanței de judecată într-un proces civil, pentru a demonstra că în mapă nu se conține

contractul încheiat cu Morari Alexei, însă nu a reușit să o prezinte, deoarece ofițerul de urmărire penală a ridicat de la el mapa cu contracte.

Totodată nu a fost dată apreciere nici probelor materiale cum sunt: procesul-verbal de ridicare din 17.08.2013; procesul - verbal de ridicare din 17.08.2013; corpurile delictive: mapa cu 44 contracte de arendă încheiate între GT „Ivan Scutelnic” și locuitorii sat. Tețcani, r-nul Briceni.

În acest sens, Colegiul lărgit atestă, că instanța de apel în decizia pronunțată a descris existența și conținutul probelor, însă nu le-a dat o apreciere la justa lor valoare, neținând cont și de faptul că declarațiile inculpatului depuse la diferite etape ale procesului penal nu sunt constante, deoarece acesta a indicat mai multe motive pentru care a preluat mapa cu contracte, motive care, de fapt, nu pot îndreptăți acțiunile inculpatului privind preluarea documentelor dintr-o instituție de stat și refuzul de a le restitui la solicitarea conducătorului.

Instanța de apel nu s-a pronunțat asupra faptului din care considerente probele prezentate de acuzatorul de stat nu dovedesc vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate și anume lipsa în acțiunile acestuia a „*motivelor josnice*”, ținând cont și de faptul că potrivit art. 11 din Legea cu privire la arendă în agricultură nr.198 – XV din 15.05.2003 contractele înregistrate se află la păstrare în primăria sat. Tețcani, r-nul Briceni.

Mai mult ca atât, potrivit practicii judiciare constante, prin „*motive josnice*” se înțelege: răzbunare; gelozie; invidie; ură; ură socială, națională, rasială sau religioasă etc. Important la acest capitol este faptul, ca motivul să denote lipsa de onoare, noblețe, onestitate a făptuitorului.

Prin urmare, Colegiul lărgit accentuează, că instanța de apel nu a constatat în acțiunile inculpatul dovadă de onoare (corectitudine), noblețe, onestitate prin preluarea mapei cu contracte la data de 22.04.2013 și a refuzului de a o restitui, aceasta fiind ridicată abia la data de 17.08.2013 de către organul de urmărire penală (f. d. 18, 19), circumstanțe care indică asupra faptului că inculpatul un termen îndelungat nu și-a manifestat dorința de a sesiza organele competente despre faptele, care în viziunea sa constituie ilegalități.

Reieșind din cele sus menționate, Colegiul lărgit constată, că instanța de apel, examinând cauza, nu a ținut cont de prevederile art. 101 Cod de procedură penală și n-a respectat întocmai prevederile art. 414 Cod de procedură penală.

Prin urmare, Colegiul lărgit menționează că, erorile comise de către instanța de apel, nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură, de aceea decizia instanței de apel urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de

rejudecare și limitele acesteia: să înlătore erorile constatate mai sus, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În temeiul art. 434, art. 435 alin. (1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Se admite recursul ordinar, declarat de procurorul de nivelul Curții de Apel Bălți, Formusatii Andrei, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 18 decembrie 2014 în cauza penală în privința lui Scutelnic Ivan și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Pronunțată integral la data de 30 iulie 2015.

Președinte	Petru URSACHE
Judecător	Nadejda TOMA
Judecător	Ghenadie NICOLAEV
Judecător	Vladimir TIMOFTI
Judecător	Constantin ALERGUȘ